

ANNUENTE ALTISSIMO
DISPUTATIO JURIDICA IV.
DE
OBLIGATIONIBVS
IN GENERE
ET SPECIE
Per Collationem Jur: Civ:

Sveco-Romani,

In Regia Academia CHRISTINÆ quæ ABOÆ est.

P R Ä S I D E
M. MICHAEL O. WEXIONIO
Jur: Pol. & Hist. Professore publico, Praeceptore
Hospite & Promotore omni observantiae cultu
colendo honorando.

R E S P O N D E N T E
PETRO JOHANN: HOLMENSE

Publica ventilationi proposita ad diem 7. April. 1649.

A B O Æ, *Nicæen*

Imprimebat Petrus Wald/ Acad. Typogr. Anno 1649.

Serenissimæ Regiæ Majestatis

*Fidelissimis, Consultissimis, prudenterissimis
& Peritissimis VIRIS,*

DN. JOHANNI Wijnbladh/

In Cancellaria Regnorum Sveciæ Gothiæq; Se-
cretario, Dño & Fautor i suspicioendo.

DN. NICOLAO JOHANNIS

Camerario circumspectissimo, tutori suo fidelissimo,
omni animi gratitudine colendo.

DN. ANDREÆ Bodm/ Came-
rario laudatissimo benefactori suo singulare animi
observantia honorando.

DN. JOHANN. Wöhler/ Tutoribus suis itidem integer
DN. MICHAELI Bööf/ } rimis omni animi observan-
tiā jugiter prosequendis.

DN. NICOLAO PETRI Askelööf/ Victu-
alium in Regiâ Holmensi præfecto æquissimo,
Affini suo exoptatissimo, svavissimo.

Dñs & Evergetis propensissimis, Theses hasce juridicas non tam
soliti moris, quam honoris & debita gratitudinis testi-
ficanda causa inscribit, dicat & offert.

PETRUS J. HOLM.

DISPUTATIO IV.

De

OBLIGATIONIBUS
IN GENERE ET SPECIE

Per Collationem Juris Civ. Sveco-Rom.

Répondente PETRO JOHAN. Holmen.

THESIS I.

OBLIGATIO (quæ ad Secundum juris obiectum non ineritò refertur) ab obligando seu vinciendo nomen habens, Est Juris vinculum quo solvendæ alicujus rei vel faciendæ, vel præstandæ adstringimur. *Pr. Inst. de Oblig. 5 ff. l. 3. de Oblig. 5 actionibus.*

2. *Estq; Obligatio, veluti & Ius (ejusdem causa) alia naturalis tantum, alia Civilis tantum, alia ex utraq; Mixta. Naturalis Obligatio est juris naturalis vinculum, quo adstringimur ad solvendum id quod naturaliter, id est ex aequitate debetur. L. 95. P. 4. ff. de Solut.*

3. *Civilis tantum obligatio est vinculum juris Civ: quo ad id solvendum adstringimur quod civiliter tantum debetur. Quæ non nunquam actionem sed non exactiōnem producit; Veluti ex chiro-*

A

grapho

grapho spe numerationis dato: Alias actionem cum effectu exactionis confert; E.g. Cum sententia in rem judicatum transiit; Quæ pro veritate habetur L. 25. ff. de stat. hom: & l. 207. ff. de Reg. jur.

4. *Naturalis* & *Civilis* simul *Obligatio est*, In qua contrahentium consensus, æquitas naturalis & jur: Civ: authoritas concurrunt; quod in omnibus fermè contractibus atq: delictis fieri patet. Unde etiam hinc actio & efficax exactio nascitur. Conf. l. 20. ff. de lib. caus. & l. 42. §. 2. ff. de procurat.

5. *Dividitur insuper Obligatio in Civilem*, quæ ex L. 12. tab. plebiscitis. S: Etis, P: pum placitis oritur, Et Prætoriam, quæ in Prætoris autoritate fundatur. §. 1. Inst. de oblig. Sed hæc jur. Rom. propria, nostris legibus inusitata est.

6. *Communior est divisio quod obligationum aliae ex contractu vel quasi; aliae ex delicto vel q: delicto descendant.* §. 2. Inst: de Oblig.

7. *Contractus aut RE, aut VERBIS, aut LITERIS, aut CONSENSU inveniuntur.* cod. P. 2.

8. *Realis contractus, vel obligatio re dicitur, cum rei demum traditione efficax obligatio oriatur, utcumq: consensus antea non defuerit.* Tales sunt Mutuum, indebitum, commodatum, depositum, PIGNUS. Inst: quib. mod: re contr. oblig.

9. *MUTUUM, q: ex meo tuum, ejt contractus quo res fungibilis* (id est, quæ pondere, numero aut mensura constat) *ea lege sit accipientis, ut eam*

DEM

dem bonitate, constituto tempore, eadem in genere, non in specie restituatur. *Quod vel testibus vel Chirographo demonstrandum.*

Svet: Låän dicitur eller Hinc certi conditio ad
Bårgat. c. 8. Röp. b. L. (Ubi repetendum mutuum na-
etiam de commodato) & scitur, pr. Inst. quib. mod.
c. fin: eodem in pr. c. 9. re contrahitur obl. l. 2. ff. de
Röp. B. St. L. conf. c. 16. reb. cred. l. 1. §. 1. 2 & 3. ff.
Räst. B. adde c. 33. Kong. B. de obl. & act.
L. & c. 11. St. L.

10. INDEBITUM est Obligatio ex re, quā non debitum accipiens ei qui per errorem solvit ad restitutionem obstringitur.

Conf. c. 1. Jord. B. L. Unde indebiti conditio oritur. P. I.
Olagligit återgånge; Ty alt Inst. end. tit. 1. 53. & 84. ff. de rego.
olagliga fängit/ är som ofän- Jur: Imo creditorem se simulans in-
git. debituimus; accipiens furti tenetur. L.
43. de furt.

II. COMMODATUM est contractus quo res alicui gratis utenda conceditur, ita ut ea ipsa in specie (individuo) reddatur.

De commod. reg. est c. 8. Röp. B. L. Täfer mon- §. 2: Inst. dict: tit: Quod
lään off androm; lään skal le- commodati actionem pa-
ändes hecmföras. Ad: c. 9. sit, comodanti directam;
St. l. eod: tit: Räst. B. c. 16 comodatario contrariam;
& 17. & Svet: Låän etiam di- si vitiosa res dolose ei com-
citur, item c. 20. Bygg. B. modata sit. Ad:l. 1. §. 3. ff.
St. L. &c. ff. &cc.

Diff: Præcip: Mutu: Et commodat: Illud in rebus
quæ uju consumuntur Et pereunt; Hoc in ijs quæ non
A 2 tamen

tam facile consumuntur potissimum consitit; ibi dominium transfertur, hic non item.

12. DEPOSITUM (*Commendatum alias*) est contractus realis de re certâ gratis custodiendâ, sub fide eandem restituendi, cum deponenti libetur. *Ubi Svec: & Rom: juris diversitas occurrit.*

Jure Svec: Jure Rom.

Et si depositum furto, rapina aut incendio perierit, depositarius tamen ad restitutionem tenetur; Nisi utriusq; tam depositarii quam deponentis res interierint. C. 9. p. I. Röp. B. L. & c. 5. p. I. St. L. eod: Ne minorom alienis quam propriis suram impendat cum proximum non fecus ad se ipsum diligere portear. Nee enim salvâ fide minorum alienis quam suis rebus diligentiam præstabit, ut Cels: l. Quod Nerva, f. depositi.

13. Estq; depositum aliud Vulgare, aliud rei litigiosæ quod in specie sequestratio dicitur: Cum ad causæ decisionem aliquid apud tertium deponitur; Controversia finitâ restituendum.

C. 14. Röp. B. L. Zweem| L. 6 & 17. ff. depositi. ad: boolfastom mannom i hender| L. 110. ff. de verb. sig. A&io sättia. Al: i taka eller jámma, etiam hic directa vel conde händer sättia. traria occurrit.

14. PIGNUS (*quod nonnunquam rem oppignoratam, velut & superiora in contractum veniens, significat*) b. l. est quo creditorius in re alterius constituitur propter crediti restituendi fidem & majorem securi-

D^epositarius, fices deposita pereat, nec lerem nec levissimam culpā, nedum casum fortuitum, Sed dolum tantummodo præstare tenetur. P. 3. Inst: quib: mod: re contr: Obs: & p. 17. Inst: de abl: quæ ex delicto nascuntur. Quid soliq; deponentis genitâ hic contractus celebretur. L. 20. ff. depositi. Cuicis tit: l. 30. in fine ad ius nostrum inclinare viderur; nisi violentam correctionem, cum Hom: tom, quis adhibeat.

*securitatem... Plus siquidem cautionis in re quam
in persona... L. 25. ff. de Reg. Fur.*

Svet: Panter & Wäch. c. 10 | Et hinc duplex etiam actio, directa
Röp. B. 22. & c. 6. Et. 2. eod: ad repetitionem pignoris debitori post
Ubi pignus in duorum testium praesen- solutum; & contraria ad impensas
tia constitendum esse decernitur: Et creditori refundendas. P. 4. Inst:
incendio, furto vel vi amissum debito- quib. mod: re contr. Obl. l. 1. ff. de
ri refaciendum; Nisi & aliae res crea- pign. act. & l. 4. C. eod: & hic etiam
ditoris eodem casu correpta sint. Ad exacta diligentia in creditoro requi-
de h. 7, 10, 11 12, & 13, eod. tit. situr.
Et. 2.

*25. Specialiter pignus, juxta notationem a pugno
L. 238. ff. de verb. sign. rei tradita & mobilis est, si-
c ut hypotheca rei non tradita aut immobilis.*

Conf. cum sup: not: c. 7. L. 1, & 9, p. 2, ff. de pign,
& 8. Jord. B. 11. & c. 9. St. act. & p. 7, ff. de action.
L. eod. Ubi immobilia pl. cautionis requirunt.

*26. Pignus insuper aliud rei iudicata seu judiciale.
Aliud contumacie, coercendi causa captum alias praetorium;
Velut utrumq; publicum dicitur: Aliud con-
ventionalis, ex partium conventione dependens. De
quo jaro dictum.*

C. finali Röp. B. 11. Ting. Vult: ad §. 7. Inst: de act:
B. 13. cap. Bygn. B. St. l. c. & jurisp: c. 33. lib. 1. item
22. §. 1. & c. 7. §. 1. Nast. B. Schneid: ad eūdem §. item
Serviana..

Et hæc de realibus contra-

tibus brevissimè.

*17. Verbis Obligatio interrogatione s̄z. ac respon-
sione contrabitur; cum dari quid aut fieri stipulamus.*

I. i.p. 7. ff. de Oblig. Et act. add: pr: Inst: h.t. In stipulationem igitur et res et facta deducuntur. I. 2. ff. de verb: Oblig.

Hæc stipulationum materia nostro juri minus cognita vel usitata.

Quomodo stipulatio purè in diem aut sub conditione facit. Vid. p. 2.4. 5.6. Inst: de V. Obl. & l. 213. ff. de Veb. Sig.

Fit stipulatio vel ab uno vel à pluribus, unde DUO REI stipulandi, qui stipulantur; Et DUO REI promittendi, qui promittunt, dicuntur. I. 1. ff. de duob: reis const. Qui tamen principales sunt debitores secus, quam fidejussores: de quib: paulo inferius. Et correi hujusmodi singuli ad totius debiti præstationem sunt obligati; Non sec' ac duo debendi correi in mutuo aut comodato.

C. 17. Rist. B. | P.1. Inst: de duob. reis stip: & prom. De inutilibus stipulationibus respectu causæ personarum, rerum, formæ, conditionis aliorumq; adjunctorum; temporis, ordinis, turpitudinis etc. Vide inst: de inutil: stip.

18. Principalibus istiusmodi obligationibus alia sèpè accedit (undè et accessoria dicitur) nimirùm FIDEI LISSIO, cum quis pro alio obligato verbis suam interponit fidem, ut creditori magis cautum sit, principali nihilominus debitore obligato manente. I. 1. C: de constit: pec: Et pr: Inst: de fidejuss.

29. FIDEI LISSIO est contraetus verbis constans alienæ obligationi firmandæ ita accedens, ut fidejubens, salviā principali obligatione, pro principia-

cipali debitore fidem suam apud principalem creditorem ita interponat, ut si contigerit istum fide & bonis deficere, ipse sit soluturus. Corvin post Perez. Quae omni obligationi, naturali, civili & mixtae; re, verbis aut consensu facta assumi potest. P. 1. Inst. b.t. l. 8. p. 1. ff. de fidejuss. Non solum ex contractu, verum etiam ex maleficio descendenti. Dummodo delictum pecuniariam habeat persecutio nem & non paenam corpori infligendam exigat. Quanquam & hoc arbitrio judicis nonnulli committendum censeant. Et talem etiam fidejussionem admitti praxis ostendat.

Cap. 12. Röp. B. L. & c. 8. | Conf. l. 1. 2 3 & 4. ff. de
St. L. eod. & Räst. b. c. fin. | custod. reorum.

20. De fidejussoribus videantur Regulae & observationes.

Præter texti: cit: t. 13. Röp. B. L. L. | P. 2, 3, 4, 5, 6, &c, inst. de fidejuss,
c. 15, & 20. P. 5. Röp. B. St. L. c. | & l. 3, 19, 20, 47, &c, ff. eod, tit, l. 3,
29. 20. 23. 28. &c. Räst. B. | 16, 13, C. h. c.

21. Cumq; grave sit fidejussionis onus, beneficjūs etiam quibusdam præsertim de jure Romano fidejussores relevantur: ut potè 1. Beneficio ordinis seu excusationis: ut principalis debitor, si adsit & solvendo, prius excutiatur, quam fidejussor eompellatur.

Quod tamen c. 12. Röp. | Auth. præsente. C. h. t.
B. & c. 8. St. L. Vix admit. | 2. Divisionis benef. ne unus
tere videntur, nisi potior æ fidejissorum nimis grave-
quitatis quam stricti juris, tur. l. fin. C. de constit: pec:
uti par est, ratio habeatur. | & 3. Benef. cedendarum actio.

Quam-

num.

Quanquam ex p. 1, c. 20,¹ num.: Ut stipulator solidū
Rāst. B. à contrario sensu solvere parato cæterorum
ita colligi possit: Si fide-
jussor tūm demūm tenebi-
tur, cum principalis debi-
tor effugerit; Ergo non
antes &c.

solvevere parato cæterorum
nomina cedat. l. 17, ff. &
l. 11, C, de fidejuss: Quibus
modis solvitur fidejuss.
recenset Corvinus quāst:
ule.

Hæc de verborum obliga-

tione: Nunc literarum sequitur.

22. OBLIGATIO LITERARUM, per scri-
pturam fit duplicitè 1. Tabulis accepti & expen-
si, quales sunt mercatorum codices, præsertim jura-
mento judicialiter confirmati. 2. Chirographo vel
Syngraphâ, dum quis scripturâ se aliquid debere pro-
fitetur.

C. 33. Kong B. LL. Rom. | Hinc oritur conditio ex leges quæ
her någor före R: semi bress tn, exceptione non numerata pecu-
niam intia biennium elidi potest. Ins
haffver å annan em gåld &c. | de lit. Obl. l. 3. & 14. C. De non
& c. II. eod. tit. St. L. Råns num. pec.
nes han ey wider &c.

Ut enim scripturarum fidem indubiam esse expe-
dit; ita naturalis æquitas postulat ne quis ad resti-
tuendum quod non accepit, compellatur.

23. CONSENSU (quotamē: u'lus contractus
vacat sed hic specialiter solus sufficit) Obligatio fit ex
contractus incuntur 4. modis. Emptione-Vendi-
tione, Locatione-conductione, Societate, &
Mandato. Inst. de Oblig. ex consensu.

24. *EMPTIO-VENDITIO* est contractus b.
f., solo consensu initus, quo id agitur ut pro certâ
pecuniâ res tradatur.

Arg. c. 12. L.L. & c. 7. St.
L. Jord. B. Wärde then jord
som hona sälde: Och hemule
then wärd som köpte. Consen-
sus probatur & furti suspi-
cioni obviatur testium ad-
hibitione. c. 1. Röp. B. L. I.
& St. L. addit. c. 5. eod; L.L.
& c. 15. & 16. Tiuff. B.

Inst. de empt. vend. §. 1.
& 2. l. fin. C. eod: Consen-
sus hic *Rem & Preium non*
excludit sed presupponit.
l. 55. ff. de Oblig. & act.

Et rei vicem interdum
spes subit. L. 8. §. 1. ff. de
contr. empt.

Diff: *jus Rom:* etiam sine datâ arrhâ empt: vend.
perfectam statuit, pr: inst: h.t. & l. 35. ff. de contr:
empt. *Svec:* è contra c. 1. Röp. B. St. L. quam-
vis hoc in usu tâm stricte non observetur,

25. *Emptione-Venditione perfectâ, commodum*
& periculum rei venditæ ad emptorem spectat.

Conf. variet: & addit: ad cap: 12. | Inst. §. 3. de empt. vend.
Röp. B. L. L. & c. 5. Vpl. L. eod.

26. *Celebrandus venit hic contractus, ut de jure*
nostro legitimus sit, ruri juxta c. 6 & 7. Röp. B. L. L.
& c. 23. St. L. cum negotiationum ordinantia artie.

28. *In municipijs juxta c. 12. St. L. &c. Nec non*
mercat: ordin: Röphandt Ord: In universum au-
tem ut falsis mercibus utentes jure divino damnantur;
ita etiam de jure civili nostro furti adstringuntur.

C. 2. & 3. Röp. B. L. L. &
c. 3. St. L. §. 2. | Si lexio sit ultra dimidium Empt:
Vend: rescinditur. l. 2. C. de rescind:
Vend.

27. De rei venditæ Evictione, si nimirum res aliena vendita evincatur, quomodo emptori venditor satisfacere tenetur vid.

C. 12. 13. 14. & 30. Jord. b. | ff. de evict: l. 1. 54. 60.
l. c. 7. & 8. St. L. cod. | 70. &c.

28. Contractus hic uonnumquam temperamen-tum accipit intervenientibus Pactis. 1. Legis commissoriæ, ut si pecunia ad certum diem non solva-tur, res inempta sit. l. 1. 3. 4. 6. § 8. ff. de lege commiss. § 1. 3. C. de pact. inter empt: & vendit: 2. Pacto addictionis in diem. Si intra statutum tempus ali-quis meliorem conditionem obtulerit. l. 1. 7. § 8. ff. de addict: Huc spectare videtur Frastmarc/ de quo c. 5. Rop: B. Vpl: L. Et 3. Pacto retrovendi-tionis, quo venditori ejusq; heredibus potestas rem venditam, pro accepto precio, redimendi reservatur. l. 2. de pact. int. emt. & vendit: comp: Quod etiam apud nos instrumento contrael, maximè immobilium, inseri non est inusitatum.

29. Dissolvitur etiam aliquando Empt: vendit: , Per jus retractus tertij; cum quis rem immob: pro-pter prælationem vel prærogativam cognitionis, soci-etatis sive communionis, vel vicinitatis; intra tempus lege definitum retrahit.

Jor. B. l. c. 1 3 4 5 6 & 7. | Alias jus πορτιγισσ., i.
& St. l. c. 1 2 3 4 5 6 7. c. 27. | e. prælationis'. vid. Inst:
p. 1. Eng B. c. 9. Bygn. B. | Corv. & Consultiss. D.
St. l. | Loc-

Et. i. Widerbörde Rätteller Loccen: in hac materia,
aborätt.

30. Locatio-*Conductio est contractus Juris g. IES*
b: f. quo pro usu rei vel operā qua locationem recipit
certa merces constituitur.

C. 2. Röp. B. II. & St. E.
20. Vgn. B. II. 53. St. E. 10.
ii. 12. Rödř. c. 16. §. 1. & simi-
lib: Svet: Lega dicitur adde-
c. 15. I. & 21: St. E. Vg. B.

Inst: h. t. conf. tit. ff. &
C. Loe, cond: Ubi qui ali-
quid fruendum vel facien-
dum dat locator., quive
accipit conductor appellati-
tatur.

31. Locatio alia fit ad certum tempus

C. 20. Jord. B. 22.

L. 24. P. A. ff. h. t.

Alia ad longum tempus seu in perpetuum, qua Em-
phyteusis dicitur.

Tales apud nos Cronogärdar in
quibus etiam nonnulli sus habent re-
quisitus; Hördzräte dictura: in
perpetuum colendi. Statu hemi-
matis proprietaria sunt bona, è qui-
bus non ut conductores. Sed ut sub-
diti aliquid quotannis cultores magi-
strati pendunt.

Emphyteusis est contractus con-
sensualis quo Dominus prædii cum
futuro Emphytauta pacificatur de re
immobili utendâ fruendâ sub lege
meliorationis in fundo, & canone
(annua pensione) quotannis præ-
stando. ff. Si ager vestigat: per: & C.
de Jure Emphyt.

32. SOCIETAS, est contractus consensualis, de
rebus EJ operis honestis ad rerum communionem ha-
bendis conferendis, unde lucri EJ damni aliqualis
communicatio.

Svet: Bolagh. c. 33. Jord.
B. II. & c. 30. Ling. B. Bo-
logzsa/Bologzman c. 3. Tiuss.
B. II. c. 16. Slip: B. Qnem
etiam in testium firmorum

L. 35. & 29. ff. pro socio
&c. Hic regula est genera-
lis: Secundum naturam est
commoda cuiuscq; rei euna
sequi quem seqvuntur &

præ-

B. 2

incom-

presentia celebrandum, | incommoda. L. 10. ff. de
cit. c. 33. in f. & passim in | R. 1. Pacta tamen in spe-
nuitur. | cie servanda sunt. §. 123
Inst: h. t.

33. *Estj. alia societas Generalis, omnium bono-
rum; Alia Specialis, certae alicujus rei aut negocia-
tionis.*

Talis videtur, & si non expressè, at | L. 2. 3. & 5. ff. pro
evidē inita, fratrū. C. 13. 2. l. &c. | Socio,
9. St. L. Erf. 13.

*Solvitur autem Societas, renunciatione, morte,
publicatione vel cessione bonorum, fine negotij, aut rei
in societatem perductæ peremptione.*

Tempus bonorum virorum arbitrio, testium fz. præsentium relinquit. Inst: h. t. §. 5 6 7 8. l. 4.
tur Cit: c. 33. Jord. B. 2. l. ff. pro Socio &c.

34. *MANDATUM* (quasi manu datum) alias
gratuita procuratio; est contractus consensu con-
stante, quo Dominus negocium b.f. gerendum, susci-
pienti procuratori committit.

Svet: Vmbud aut Vm-| Quinq; modis contrahi-
budzman Mandatarius dr. c. | tur.: pr: inst: & §. 1.2. &c.
15. Jord. B. 2. l. & c. 9. St. l. | Inst: h. t. adde l. 2. ff.
Edz. B. 2. l. c. 33. | mand.

35. *Natura mandati est ut sit gratuitum; Alias
enim locatio est. p. 13. inst. b.t. Honorarium tamen ac-
cipere licet, non exigere ut debitum.. Rei verò tur-
pis Es illicita mandatum non est obligatorium..*

Imò homisodium mandans unā | §. 7. inst: de mand: l. 6. §.
cum authore poenam capite luct. C. | 3. ff. mand: vel cont: conf: l.
44. Edz. B. 2. l. & 22. St. l. | 22. §. 6. ff. eod.

Sed

Sed ut mandans mandatarium indemnem præsta-
bit; ita hic mandati fines non excedet. P. 8.
Inst. l. 5. ff. h.t. conf. cit. c. 15. Jord. B. U. &c.

Hæc brevitèr hâc vice de ve-
ris & proprijs contractibus, nunc q: &
Improp: seqvuntur.

36. QUASI CONTRACTUS dicuntur ubi quis
ignorans, aliquandò etiam absens & invitus obligatur,
præsumptivè tantum juris quadam fictione contrahens
atq: consentiens. Quales à Justiniano quinq: nume-
rantur. Quorum quidem in jur. Spec: mentio non
injicitur, exemplatamen non incongrua passim occur-
runt. Et sunt hi sequentes quasi contractus.

37. 1. Negociorum gestorum Obligatio, quan-
dò quis negotia absentis sùi sponte & sine mandato
gescit (quod interdum fieri utile est, ne absentium ne-
gotia nulli mandata deserantur) Qui negotiorum-
gestor exactissimam diligentiam præstabit.

Huc quadrat quodam-
modò c. 29. Rong. B. U. f. i.
aliena negotia gerens, da-
mnum domino reparabit.
conf: c. 14. St. I. eod.

f. i. inst: de Obl: quæ q:
ex contr: Et hinc actio ne-
gociorum gestorum da-
tur..

38. 2. Administrationis tutelæ Oblig: nascitur
cum tutor pupilli rem gescit. Unde tutela judicium
erit.

Giff. B. 21. c. 10. & St. 1. 15. | §. 2. Inst. h. cod. tit. b. 2
Addo Jord. B. 21. c. 16.

39. 3. *Obligatio ex rerum communione, vel cum absq[ue] societatis contractu in rei cuiusdam communione aliqui incident.*

Conf. c. 1. Bygn. B. 21. | P. 3. Inst. de Oblig. que q: ex
Gänge my skipt a. | contr: Unde actio communis divi-
dendo oritur,

Vel ex communione hereditatis obligatur is cum quo coheredes aliqui sive ex testamento sive ab intestato existunt.

C. 14. & 15. Erfd B. 21. & | §. 4. Inst. h. t. Unde actio
c. 10. & 11. St. 1. | familie erescundre fluat.

40. 4. *Ex aditione hereditatis obligatio ori-
tur, quod defunctus aliquid legatario ab herede prestan-
dum legaverit, ad quod ipsum (uti & alienum per
solvendū) heres adeundo hereditatem sese obstringit.*
C. 19. §. 2. Erfd B. conf. c. | Unde actio ex testa-
ult. Jord B. St. 1. | mento convenit §. 5. inst.
h. t.

41. *Et tandem ex Solutione indebiti ea nascitur
obligatio ut qui per errorem solvit quod non debebat,
condicione indebiti, utique queat.*

Ita c. 1. Jord. B. 21. Alte o: | §. 6. inst. eod: & ff: de
lagliga fängit är som osfängit: | cond. indeb.

42. *Velut supra dictum, dominia rerum non tan-
tum per nos ipsos sed & eos quos in potestate habemus
acquiri; ita & idem hic de obligationibus tenendum.
Quin imo & per procuratorem obligamus & obli-
gamur, sive mandatum habeat Speciale, certe ali-
cuus*

*cujus rei, sive generale, cum liberâ administratione
omnium bonorum nostrorum.*

Conf. artic: 15. Process: | Dd. ad hunc tit: Just. per quas per-
sonas nobis acquiritur obligatio.
Jud:

43. *Tollitur Obligatio 1. Vel naturali & reali
Solutione, quæ est præstatio ejus quod debetur legitime facta.*

Reng. B. El. c. 33. & St. l. | Pr: Inst: quibus modis
11. & 13. Röp. B. c. 14. El. toll: Obl: 1, 49, & 54, ff, de
Just. D. c. 14. &c. | Soluc:

2. *Acceptilatione, quæ est imaginaria solutio; quā
quis interrogatus habesne acceptum quod tibi pro
missi? respondet; habeo.*

Jut: Svec: nil nisi dona- | §. 1. Just: quib: mod: toll:
tio esse videtur.. | obl: 1, 1, ff, de acceptil: &c.

3. *Novatione, cum prioris in novam obligationem fit
et insuffatio atq; translatio, ut prior perimatur.*

Juri nostro etiam inusitata, nisi | P. 3. Inst: quid: mod: toll: obl: 1,
quatenus fideiussor fuit principalem 1, 2, &c, de novat.. Huc etiam des-
debitorem obligans novationem in- legatio, quā creditor subet creditori
dicere videtur. C. 12. Röp. B. L. alteri quod debet promittere. 1, 11,
& c. 8. St. L. cod. ff, h, cod: tit.

44. *Perimitur etiam obligatio 4. Confusione,
cum debitor creditoris fit heres; Vel vice versa? aut
utriusq; bona ad fiscum devolvuntur. 5. Compen-
satione id est, debiti ac crediti contributione tūm ne-
cessariā tūm voluntariā. 6. Interitu rei, nisi mora
debitoris vel factum, in quo culpa sit, intercesserit. 7.
Mutuo consensu, readhuc integrā, i.e, dum contra-*

Etus

Eius à neutra parte impletus. 8. Transactionibus,
sz. super rebus quæ in commercio sunt &c.

Conf. p. 23. process. iudicat.

L, 27, P, 2, ff, de pac, l, l, de
transact, P, fin, Inst, quid: mod: toll:
obl, l, 35, ff, de reg, iuris &c.

Hæc de obligationib. ex con- sensu; Seqvuntur quæ ex delicto vel quasi nascuntur.

45. Delictum seu Maleficium, quod est offen-
sio contra jus illata, aliud publicum.; quod publi-
cam utilitatem directè & disciplinæ vigorem perrum-
pit. Unde hic cuilibet ex populo criminaliter agere
licet; Aliud Privatum, quo bonorum, corporis & ex-
istimationis laesio dolose commissa, ejus cuius directè in-
terest persecutionem criminaliter aut civiliter in-
stituendam porrigit.

In privatis igitur valet
reg. Ingen gōre sigil Måls,

Conf: Inst: de pub: jud:
mani annars sak c. 29. Kong, & l, 2. C, ad l. Jul. Majest.

B. L. L.

Privatorum delictorum species præcipue recensentur.
4. Furtum, Rapina, Damnum injuriâ datum.
& injuria.

46. Furtum definitur Contrectatio fraudulo-
sa rei vel usus ejusdem possessionisve lucrifacien-
di gratiâ & furandi animo facta.

Tiuff. B. Ll. passim &c, ult. &c | P. I. 6. 7. 8. &c. Inst. de obl. quoniam
St. l. sed: tit. c. 18, &c. | delict, nasc. l, l, ff, de Furt.

Estq;

*Est ergo aliud manifestum, quando fur in ipso factio, vel
in loco criminis seu antequam rem furtivam ad desti-
natum locum pertulerit deprehenditur.*

C. 6. & 23. Ituff. B. L. L. | 1. 3. Inst. cod. tit. I.
& c. 6. St. L. cod. cum li | 3. 4. 5. ff. cod.
milibus.

Altud nec manilestum; Ubi de facto quidem constat, licet fur $\pi\alpha\delta\tau\omega\pi\gamma\omega$ deprehensus non sit.

47. Potest etiam quis rei sue propria furtum committere.

C. 10. §. 7. Bygn; B. L. I. Inst: §. 10. de obl: qua ex
Hvar som stål &c. delict: l. 66. ff. de fart.

48. In odium furum variae actiones & poenæ
introductæ sunt. Actio ad exhibend. m.;

C. 5. & 7. Gálde åter Tiuf.
B. L. c. 9. & 13. St. l. cod:
poenæ pro furti magnitu-
dine vid: c. 6. 8. 9. 10. 11. &c
L h. t. c. 3. 6. 7. 8. 6. &c. St.
l. Tiuf. b. conf: c. 15. §. 2;
Bygn: b. St. l.

Rei vindicatio; & condi-
cio furtiva; l. 7. ff: de con-
dict. furt. Ad poenam actio
furti datur §. 19. inst: h. t,
Etq; Criminalis, ad capitalé
poenā suspendij ex constit:
Frid: imp: & Carol: V.

*Furium pecudū ab abigendo specialiter abigeat' dicitur
spec: Gaiuswcri c. 2. Tuff | Cod: & ff: de abigeis'.
B. L. b.*

49. Rapina, furtum improbum dicitur, quo cùm violentia fiat, capit pœnam infert.

C. 26, 27, & 28, Bong. B. L. & Inst: de vi bonorum raptor: con-
e. 16. Et l. eod: Svet: Rāan & roof si: Carolin: artic: 126, conf. 1, 2, ff.
dicuntur, c. 40; 41, &c. Edz: B. L. L. vi: ben, rapi: & de fuc.,
& c. 13, & 24, &c. Et L. eod.

50. *Damnum injuria datu intelligitur, cum homo
sive dolo sive culpa i damnum dedit quod resarcire tenetur.*

Huc spectant Deip: m. dñi 103 | Idq; per intentionem leg: aquiliz. f.
dñi, Saram: medy Willa & wa | 1, 2, & 3, ff, ad aquil. & Inst, cod. Ubi
dñi; c, 23, p, 1, c, 35, 33, 44, 45, &c. | capita 1, Aquil, Secundum ius antiquum:
Ll. & c, 16, & 17, S. Byg. S. dec. tria recensentur; iuxta novum Duo.

51. *Aut homo alienus, id est servus, aut qua-
drupes id est, pecus injurii occiditur; Et occiden-
ad restitutionem damnite tenetur Et interesse.*

C. 44. Byg: Bill 5jordahugg | Pr: inst: ad 1, aquil: Quantu eo ann. |
c, 16, S. l. cod: item c, 46. Byg: no plurimi fuerit. P, 9, cod: t, l, 12, |
Bill const: c, 13, & 19, S. l. cod. & 23, P, 3, ff: cod: fin.

52. *Aut servus vel quadrupes laeditur tantum, non occi-
ditur, sed vulneratur: Vel alias damnū datur, utpote,
cum quid uritur, franzitur: vel fera alicui occiditur.*

C. 10. in pr: Bygn: B. L. | P, 13, Inst: ad 1, Aquil: laedent tanti |
S. S. l. cod: item c, 45. 46. | damnatur quantum ea res proximis 30 |
& 47. L. cod. | diebus plurimi fuerit.

53. *Hac autem lege non tenetur, siquidem dolus Et
culpa abesti; 1. Qui latronem aut aggressorem occi-
dit vell adit. 2. Preter intentionem traiiciens vel
laedens. 3. Quod noceat projiciens aut ponens, dum-
modo mature proclamaverit aut intimaverit.*

C, 12, & 13, in f, Drap medh wil: | Vid: inst: f. 2. 3. 4. & 5. |
Ll. & c, 1, Drap medh wad: Ll. | Item 3, & 4, cod. Ubi ramen multa, | Wada Boot dicta sequitur c, 48, P, de lege aquilia.
4. Byg, B. l. l.

54. *At medicus vel chirurgus imperite aut negli-
geat curans l. aquil. tenetur jur: rom: Imperitia e-
stam culpe annumeratur. Svec. non aequa. Et Ictus
clientibus imperite consulens, procul dubio tenetur.*

C. 45. f. 1. Vhg; l.l. & c. | L. 132 ff. de Reg. J. f. 6.
17. Et. l. Vng. B. c. 25. & 1 & 7. inst. de leg. aquil. & l.
34. Rast. B. c. 13. 16. §. 7. ff. de off. præs.

Quinimò si infirmitas non unquam culpa annumeratur: Cum affectare quis non debeat id in quo vel intelligit, vel intelligere debet infirmitatem suam alijs perniciosa futuram.

Arg: c. 5. l.l. & 4. St. l. | 5. 8. Ist; h. cod; tit. & l. 8.
Drap medh wāda. | ff. cod; 5. 1.

55. *Præceptoris etiam nimia saevitia culpa affigatur.*

Conf: c. 11. Erfd; b. Om
bonde rādher hustru sinne off- | L. 6. ff. h. t. *Quia levis
hårdeliga. & c. 19. l.l. & 17. duntaxat castigatio con-
St. Såram; medh wil: cessia est docenti. l. 5. in-
f. cod:*

56. *Notari potest etiam hic differentia.*

Jur: Svec. *Ita corporis liberum eti-
am inskimabile sit, non secus ac li-
bertas.* l. 106, de R. J. *Quia tam
& hæc pecunia redimi solet;* Illud
etiam mutilatum vel insigniter de-
formatum, mulctæ aliquæ non indi-
genum estimatur in solutum lat.

Hinc Rytesboot. c. 3. 4. 5. 8.
9. Såram; medh wil: l.l. c.
3. 4. 5. 6. & 8. St. l. item c. 1.
2. 3. Såram; medh wādhā
utroqj.

57. *Injuria, hic pro contumeliâ (Græc: ἵπη) accepta;* Est delictum in alterius contumeliam
admissum. *Ubi animus injuriandi cum primi at-*

tenditur. l. 3. § 4. ff. de injur: add: l. 34. ff. de Obl:
§ 5. Quæ vel re & facto; Vel verbis & scri-
pto infertur; Unde alia realis alia verbalis dicitur.

Conf: c. 13. Sāram med
will: El. c. 12. 13. 14. Stl. eod: | §. 1. Inst: de inj. l. 1, §. 1,
& Tīng: b. c. 43. §. 1. Rādft: b. l. 5, §. 9, & l. 15, §. 17. &c. ff.
c. 13. | b. t.

58. Dividitur etiam injuria in levem & atro-
cem: Atrocitatem augent, persona, tempus, res
ip/a seu factum: Quibus addi possunt locus & in-
strumentum.

C. 9. Kong. B. El. c. 8. 12.
26. Stl. eod: c. 32. Rādft: b. | P. 7, & 9. Inst: de inj: l.
C. 1. P. 1. Sār: medh wilia St. l. | 7, p. 8, l. 8, & 9, ff. de injur:
c. 6, ad 13. L. & c. 7, ad 12. St. l. | & fam: lib: l. 4. C. eod: tit:
Sār, medh wil: c. 6, 13, 14, 25, 37, | l. 18, ff. de in jus voc.
Edz B. L. c. 5. 6, 11, 13, 14. St. l. |
eod: c. 1, Skip B. c. 3, Sār: medh
wilia.

59. Patitur quis injuriam non tantum perse, sed
§ si Uxor, liberi aut servi injuriâ afficiantur. Nul-
la tamen Uxori, si maritus injuriam passus, actio com-
petit. Defendi enim uxores à viris, non viros ab
uxoribus æqvum est.

C. 6, & 9. Gifft. b. El. c. 8. | P. 2. Inst: de injur: & l. 2,
St. l. eod: tit. | ff. de injur: & fam: lib.

60. Fit it idem injuria vel per ipsum injuriantem;
Vel eum qui iussit aut svasit eandem inferri.

C. 44. Edz B. El. & c. | L. 11 P. 3, 4, & 5, &c,
22. St. l. | ff. de injur.

61. Pœna injuriarum varia est; 1. Ob membrum
ruptum olim talio, i.e., supplicij similitudo, adhibita.

C. 3. Sár: med wil: St. l. | §. 7. Inst: de injur.

2. Vel judicis arbitrio ex aequo & bono estimatur,
vel lib: bus exprimitur. Ut:

C. 20. Zing: B. & c. | §. 7. 8. & 10. Inst: h. t.

3. Vel palinodiâ, fustigatione seu flagellatione &
relegatione.

C. 42. Zing: B. 30. & 31. | Jurisprud: Rom: Vult.
Rádst: B. lib: 2. c. 19.

Huc etiam referuntur famosi libelli, vulgo pasquilli.

Quorum pœna olim capitalis; Hodie arbitraria est.

Ad: c. 20. Zing: B. & 43. | L. unic: C. de fam: lib:
nec non 30. & 31. Rádst: B. const: Carolin: artic: 100.

Hactenus de privatis de-

lictis propriè dictis.

62. Seqvuntur nunc quasi delicta, seu impro-
pria, in quibus etsi dolus absit, culpâ tamen non
vacant. Talia sunt quæ per imperitiam & impruden-
tiam committuntur. Ut potè 1. Si judex ex inscitiâ
male judicaverit.

C. 37. 28. & 39. Zing: B. & e. | Pr: Inst: de Obl: quæ ex
3. Rádst: B. q: del: nasc. l. 5, §. 4, de obl:
& act.

Per imperitiam, additur; Nam qui dolo malitiose
judicat gravius plebitur.

C. 3. Tting: b. c. 5. Rong: b. | L. 15. §. 1. ff. de judiciis.
St. L. conf: c. 1. cit: tt. & p. | L. 2. C. de pœn: jud: qui
6. processi: jud: de juram: ju- male judic: Nov: 124. c.
dic: & assess: cum c. 35. | 2. add: l. 5. ff. de extr:
Rong: B. U. cogn...
cogn...

63. 2. Cum quid deijicitur vel effunditur, quod
traesenti noceat.

C. 4. Drāp medh wāda Ll. | Inst: §. 1. de obl: quaæ ex
c. 4. 5. & 6. Sāram: medh q: del: l. 1. ff: de his qui eff:
wāda Ll. c. 5. & 6. St. L. eod. vel dejec.

Publicè enim interest, per itinera sine metu
& periculo commeari.

64. 3. Cum circa publicum iter positum vel sus-
pensum est quicquam, cuius casus alicui nocet.

Bvgn: B. Ll. c. 13. P. 2. c. 4. | Inst: eod: §. 1. h. t.
Drāp. medh wāda Ll.

65. Multat etiam jus nostrum negligentiam in
exstruendis ac reparandis pontibus, & vijs publicis
tegendas puteis, & justa rerum custodiâ. C. 3. 35.
36. 37. 38. & 48. Bvgn: B. Ll. c. 6. Drāp: medh
wāda Ll. & c. 5. St. L. eod. c. 23. Bvg: B. St. L.

66. 4. Quasi delictum dicitur, quando furtum
vel dolus committitur per illos quorum opera utimur.

C. 22. Bvgn: B. St. L. P. 2. | P. 4. Inst. de obl. quaæ q:
Quin ius tec: ob datum etiam a- ex del: nasc: Quod aliqua-
pecude, bestia vel cane illa tum, do- minum multat. C. 45. 46. & 47. tenus culpat reus est qui o-
Bvgn: B. Ll. & Sāram: medh willa c. ult. Ll. & c. 7. Sāram pera malorum utitur.
medh wāda St. L.

Neg: n. debet alteri per alterum iniqua conditio inferri:

Etha: tenus de Secundo Juris Objecto.

CONSIL

CONSECTARIA.

I.
Stipulationum solennitates, quamvis apud nos, quales jus Rom: requirit, non sint necessaria; ipsæ tñ. stipulationes non sunt infrequentes.

II.
Idem factum, respectu damni injustè dati, ad legem aquilam, respectu autem contumelie ad injuriarum actionem referri potest.

III.
Qui jaciendo vel jaculando hominem ignorantem & præter intentionem occiderit, non capitaliter sed in *VVerigeldum* (ut vocat jus Saxon:) condemnatur. Videlicet autem *VVerigeldus* à Fennico, Veri/ id est, Sangvis, & Sveo-Gothico Gdida/ id est, solvere & satisfacere, derivari. Primum enim pro casuali homicidio, sive multam significat. Conf. c. 3. Drap: medh wāda LL. & Et. L.

IV.
Qui in judicio contra testes excipit; eodem falsarios, improbos vel ineptos esse; injuriarum non tenetur. Dummodo non injuriandi sed se defendendi animo obijcias. Qui enim iure suo uitetur nemini facit injuriam. L. 55. f. de Reg. Je Conf. c. 21. Eng: B. & c. 33. cod. ut.

Injuriosis verbis provocatus, convitium falso dicenti extrajudicialiter respondere potest; Tu mentiris: In judicio propter reverentiam judicibus debitam, non item. Conf: p. 9. process: judic.

V I.

Qui alienas aedes arcendi incendi causâ demolitur, ad resarcendum damnum vix tenetur, Is v. apud quem oritur incendium, impunè non fert. Cap: 22. Vñgn: B. Et. L. &c.

V I I.

Hominem verberare mandans, occidere tamen diserte prohibens; ordinariâ homicidij poenâ ex aequitate & per benigniorem juris interpretationem, afficiendus non videtur. Quod occidendi animum non habuerit. Stricto autem jure legis rigorem non effugiet. Edz. B. LL. c. fin: & Et. L. eod: tit: e. 22.

V I I I.

Pignoris restitutio debiti remissionem præcisè non probat. L. 2. & 3. ff. de Pactis. Chirographum verò redditum debiti remissionem arguit. Si quidem hic principalis obligatio continet; ibi accessoriū tantum modo adest.

I X.

Famosus libellus fortè inventus discerpatur aut flammis consumatur; nisi quis injuriarum actionem subire velit.

Natalibus virtute atq; eruditione Ornatisimo,

DN. PETRO JÖHANNIS Holmen-
si; Eximiae spei, optumæ indolis, Et ampla frugis Juveni;
Auditori ac convictori meo fraviss: charissimo: L. M. q; posui
MICHAEL. WEXION. Jur: & Polit: Profess:

Felix sana cui mens est in corpore sano;
Lingua cuius promptum contigit ingenium.
Felices, quibus hū, juvenes, licet usq; fruisci;
Paupertate nihil præpediente gravi.
Ille tamen cunctis meritò felicior, artes
Seria cui ad claras scandere cura neant.
Principiè justo meditarier ordine JURA,
Cui datur, ante alios, jure beatus erit.
Hac tibi cuncta adjunt, mi PETRE Sūavis, abunde,
Terz quaterq; igitur, tute beatus erit.
Eja age, de tantis exulta dotib; atq;
Utere, quò felix sis; quoq; pertalij.

Ad Ornatissimum.

DN. Respondentem

Astra Cœli & progenies Dæmum.
Tâde occuparat fennica pulpitæ;
Nam nuper artes quæ facebant
Nunc docilis reperit iuventa,
Hie dicitur ius, discimus omne ius
Nam Consul est, maiorq; senatus est,
Iniuriam quoque qui coærente.
Consilio & populos gubernant.
Est ortium fons alma Academia,
Instar nitentis Luciferi emicans.
Non hie Lycaon qui nefandis
Decipiat dapibus tonantem;
Non execrata quæ iuguler manu
Medea partus, aut Pelopis genus;
Colet cubile aupta castum.
Sed sebolem paritura certam.

*Ingens paratur litterulis decus
Adq; hoc favorem dat Themū uberem.
Per ora diffundens honores
Dispositis fidibus sororum.*

Sic namq; gnavos magna manent viros,
Quos cura laxa, & jupiter sequior.

Virtutis insignes honore!

Justitiaq; probavit austos!

Nec te retraxit tramite sic Themis

Cum cura felix te quoq; cæperat,

Nee denegavit grata PETRO

Justitiaq; alimen'a riyis.

J, non metus te terreat ullibi,

Labor nec ullus; Sic magis omnibus

Sic Patriæ felix refundes

Justitia & pietatis ausus.

JOHANN. GARTZIUS.

OBligat ut se quis contractu, quis quoq; culpe
Se re' adstringit; Quotuplex, quid E^s hac sit E^s iste?
Dum monstras, Themidi sancta quoq; stringeris ipse,
Præsidis optando doctumq; favore ligaris;
Sic paries una formatur pyxide duplex.

Politissimo Dño Respond.

Amico suo syncero hanc amicitia
tesseram esse voluit.

OLAUS JEREMIAE

Norcopia O Gothus.